

Cüz Dağıtılarak Hatim Yapılması Mümkün Müdür? Dağıtılan Cüzlerin Bir Kısımının Hatim Duasından Sonra Okunmuş Olması Hâlinde Hatim Geçerli Midir?

22 Nisan 2025

Kur'ân'ın okunması/tilaveti, sevap kazanılan bir ibadettir. Hz. Peygamber (s.a.s.), Kur'ân okuyup onunla amel edenlerin gıpta edilecek kimseler olduğunu, okunan Kur'ân'ın her harfine karşılık on sevap verileceğini, okuyanlar için Kur'ân'ın dünyada huzur kaynağı, âhirette de şefaatçi olacağını bildirmiştir. (Buhârî, Fezâilü'l-Kur'ân, 17 [5020], 20 [5025]; Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn, 243 [797], 266 [815], 268 [816]; Tirmizî, Kıraat, 12 [2945]; Fezâilü'l-Kur'ân, 16 [2910]; Ebû Dâvûd, Fezâilü'l-Kur'ân, 1 [1452-1456]) Bu ve benzeri tavsiyeleri ve teşvikleri sebebiyle sahâbe-i kiram, Kur'ân okuma ve onunla meşgul olmaya son derece önem vermiştir.

Ayrıca Peygamber Efendimizin, Kur'ân'ı başından sonuna kadar tertip üzerine okuyarak hatim indirmeyi Allah'ın (c.c.) en çok sevdiği işlerden biri olarak nitelendirmesi (Dârimî, Fezâilü'l-Kur'ân, 33 [3476]; Tirmizî, Kıraat, 13 [2948]), her yıl ramazan ayında kendisinin Cebrâil (a.s.) ile karşılıklı olarak hatim yapması (arza) (Buhârî, Fezâilü'l-Kur'ân, 7 [4997-4998]) ve normal zamanlarda da ferdi olarak hatim yapması (Münâvî, Fezû'l-kadîr, 5/188) sahâbe arasında hatim geleneği oluşmasına dayanak olmuştur. (Ebû Dâvûd, Salât, 347) Böylece hatim, asırlar boyunca ümmetin önem verdiği bir gelenek hâlini almıştır. Hatim, Kur'ân-ı Kerîm'in Arapça metninin başından sonuna kadar yüzünden veya ezbere okunmasıdır.

Aslolan, Kur'ân hatmini her ferдин kendisinin yapmasıdır. Hz. Peygamber (s.a.s.) ve sahâbe de böyle yapmıştır. Sonraki dönemlerde hem daha kolay hem de teşvik edici olması nedeniyle, birden çok kişi arasında cüz dağıtılarak gerçekleştirilen hatim uygulaması ortaya çıkmıştır. Cüz dağıtma usûlü ile yapılan hatimde herkes tek başına hatim yapmış olmayıp (Behcetü'l-fetâvâ, 571), okuyanlardan her biri okuduğu kadar sevap alır. Yapılan hatmin sonunda üç defa İhlâs sûresinin okunması ve toplu hatim duası yapılması caiz görüldüğü gibi (bk. Fetâvâ-yı Kâdîhân, 1/80) herkesin okuduğu kısmın sevabını diğerlerine ve vefat etmiş olan müminlere bağışlaması da caizdir. Dağıtılan cüzler hatim duasından önce okunmaya gayret edilmelidir.

Herhangi bir nedenle okunamamışsa cüzler hatim duasından sonra da okunabilir.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Fetvaları (12. Baskı, 2025), s. 546